

แผนการใช้ที่ดิน ตำบลเขาเจ็ดลูก

อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร

กระเจียวยักษ์
รักษาไลน์

สถานีพัฒนาที่ดินพิจิตร

กรมพัฒนาที่ดิน
กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

สิงหาคม 2566

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลเขาเจ็ดยอด อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร ได้นำแนวคิดของ องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO) และ โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดิน ร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่นๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต (สพข.) และสถานีพัฒนาที่ดิน (สพด.) ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่างๆ ทั้งด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลนำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดินที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหา ความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ สพด. ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้องเหมาะสม รักษาสภาพแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินพิจิตร

สิงหาคม 2566

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ง
สารบัญรูป	จ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-1
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-2
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-1
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-1
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-3
2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-5
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-9
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-1
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)	
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-4
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-2
5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-2

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	
6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
6.2 แผนการใช้ที่ดิน	6-2
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน	7-1
7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น	7-2
7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-2
เอกสารอ้างอิง	อ-1
ภาคผนวก	ผ-1

สารบัญญัตราง

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดพิจิตร (พ.ศ.2536-2565)	2-4
2-2	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลเขาเจ็ดยอด อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร	2-6
2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือน ตำบลเขาเจ็ดยอด อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร	2-9
2-4	จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตร ตำบลเขาเจ็ดยอด อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร	2-9
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือน ตำบลเขาเจ็ดยอด อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร	2-11
3-1	สมบัติดิน ตำบลตำบลเขาเจ็ดยอด อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร	3-4
5-1	ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน	5-2
5-2	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของที่ดิน ตำบลเขาเจ็ดยอด อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร	5-3
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลตำบลเขาเจ็ดยอด อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร	6-5
7-1	กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ พ.ศ. 2567-2571	7-5
7-2	สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน	7-6
7-3	เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลเขาเจ็ดยอด อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตรแผน 5 ปี (พ.ศ. 2567-2571)	7-7

สารบัญญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-3
2-1	ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลเขาเจ็ดยอด อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร	2-2
2-2	สมุดลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดพิจิตร	2-4
2-3	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลตำบลเขาเจ็ดยอด อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร	2-8
3-1	ทรัพยากรดิน ตำบลตำบลเขาเจ็ดยอด อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร	3-6
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลเขาเจ็ดยอด อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร	4-3
4-2	รูปแบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-4
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลเขาเจ็ดยอด อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร	6-6
7-1	การชะล้างพังทลายของดินในเขตการใช้ที่ดิน ตำบลเขาเจ็ดยอด อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร	7-4

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่ และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้วซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี ช่วงปี 2566-2570 เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดิน และที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่างๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นและอยู่บนหลักการของโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio - Circular - Green Economy: BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2565 – 30 กันยายน 2566

1.4.2 สถานที่ ตำบลเขาเจ็ดยอด อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ ประกอบด้วย

- 1) ด้านกายภาพ เช่น ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี เป็นต้น
- 2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร เป็นต้น
- 3) ด้านนโยบายและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เช่น ยุทธศาสตร์ แผนการปฏิรูปประเทศ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 4 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือองค์การบริหารส่วนตำบล เป็นต้น

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะกรรมการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน /สมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสถานภาพของทรัพยากรของตำบล

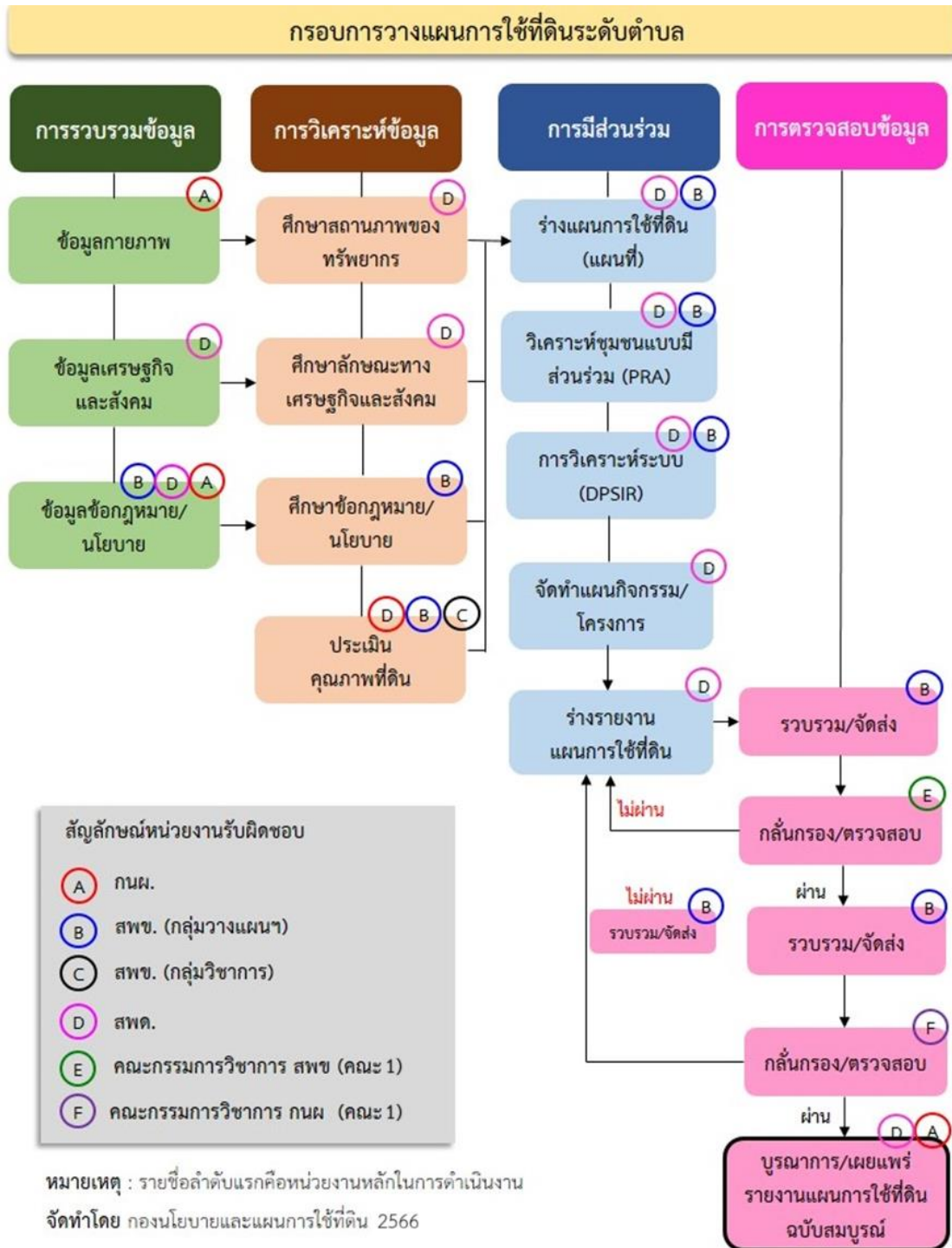
2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดิน กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของบประมาณในพื้นที่อย่างมีหลักการและเป็นที่ยอมรับ

3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

จากขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดทำกรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลแสดงดังรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

ชุมชนเข้มแข็ง ร่วมแรงร่วมใจ ชีวิตสดใส ปลอดภัยจากสารพิษ พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้ผลิต
คุ้มครองชีวิตผู้บริโภค พัฒนาสู่ความยั่งยืน

รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไป

2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลเขาเจ็ดยอด อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของอำเภอทับคล้อ มีพื้นที่ประมาณ 114 ตารางกิโลเมตร หรือ 71,363 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้ (รูปที่ 2-1)

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลหนองปล้อง ตำบลหนองพระ อำเภอวังทรายพูน จังหวัดพิจิตร ตำบลวังโพรง อำเภอเนินมะปราง จังหวัดพิษณุโลก
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลวังหลุม อำเภอตะพานหิน ตำบลเขาทราย อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลวังหิน ตำบลท้ายดง อำเภอวังโป่ง จังหวัดเพชรบูรณ์
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลหนองพยอม อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร

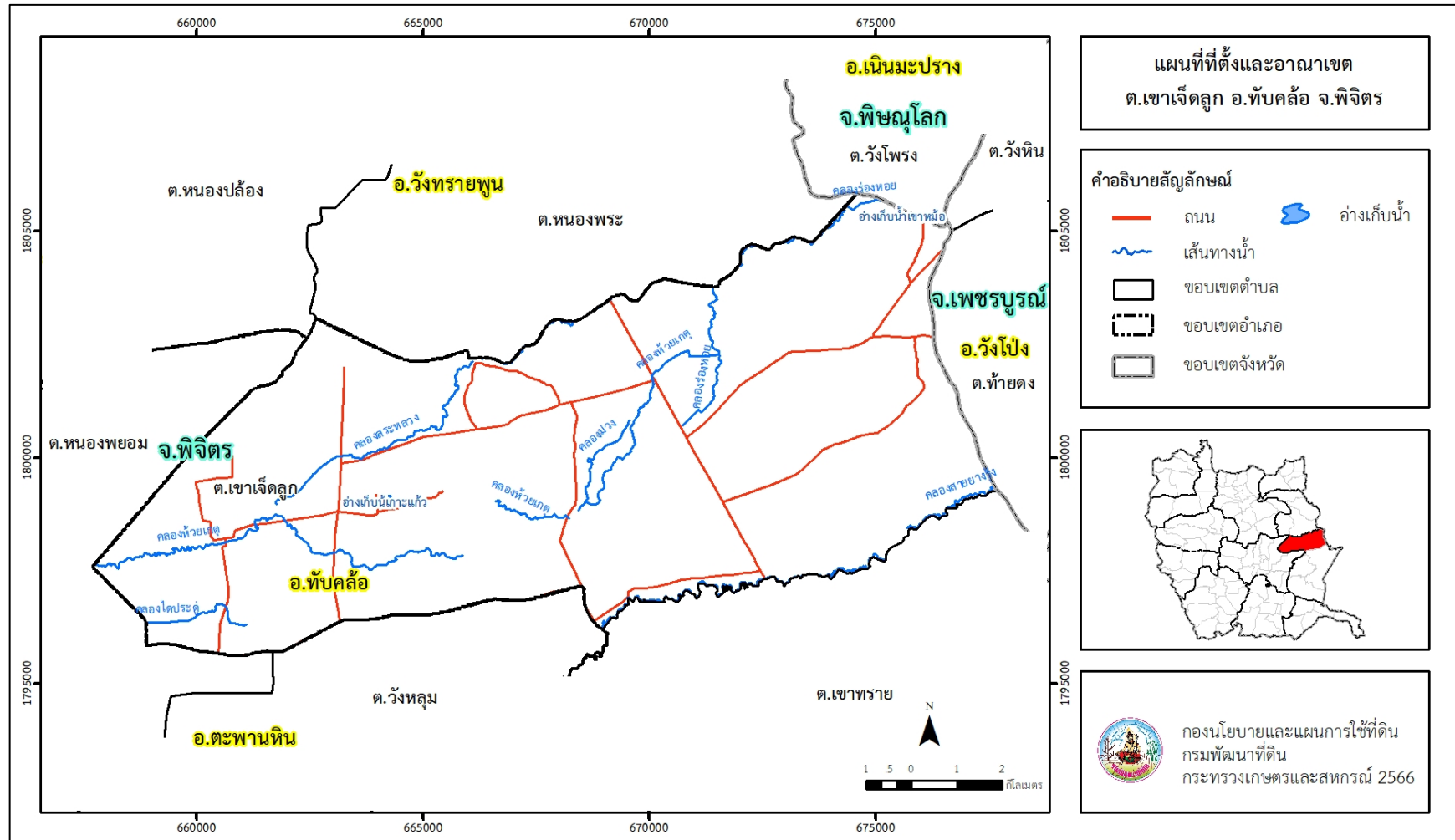
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลเขาเจ็ดยอด อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 12 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านเขาเจ็ดยอด	หมู่ที่ 7 บ้านหนองขนา
หมู่ที่ 2 บ้านเขาตะพานนาก	หมู่ที่ 8 บ้านนิคม
หมู่ที่ 3 บ้านเขาดิน	หมู่ที่ 9 บ้านเขาหม้อ
หมู่ที่ 4 บ้านจิตเสื่อเต็น	หมู่ที่ 10 บ้านไต้น้ำขุ่น
หมู่ที่ 5 บ้านไควน	หมู่ที่ 11 บ้านเนินพวง
หมู่ที่ 6 บ้านเขาไถ่น	หมู่ที่ 12 บ้านยางสามต้น

2.3 สภาพภูมิประเทศ

ลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย และพื้นที่สูงชันเป็นพื้นที่ภูเขา ตอนกลางของตำบลเป็นพื้นที่เนินเขา เป็นส่วนหนึ่งของลุ่มน้ำน่าน มีแหล่งน้ำที่สำคัญ เช่น คลองร่องหอย คลองสระหลวง คลองสายยางรัง คลองห้วยเกตุ

รูปที่ 2-1 ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลเขาเจ็ตลูก อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศ (พ.ศ.2536-2565) พบว่า ตำบลเขาเจ็ดยอด อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 28.0 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 33.5 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 23.5 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 1,233.5 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 115 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด ในเดือนกันยายน มีปริมาณฝน 296.0 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 19 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (พ.ศ.2536-2565) ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดพิจิตร ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูการเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ET_o) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า การระเหยจากผิวดิน และการคายน้ำของพืช เป็นช่วงที่ดินมีความชุ่มชื้นพอเหมาะต่อการเพาะปลูกพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนถึงต้นเดือนพฤศจิกายน

ช่วงที่มีน้ำมากเกินพอ เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนพฤษภาคมถึงกลางเดือนตุลาคม

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า การระเหยจากผิวดิน และการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งต้นเดือนพฤศจิกายนถึงปลายเดือนเมษายน (ตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2)

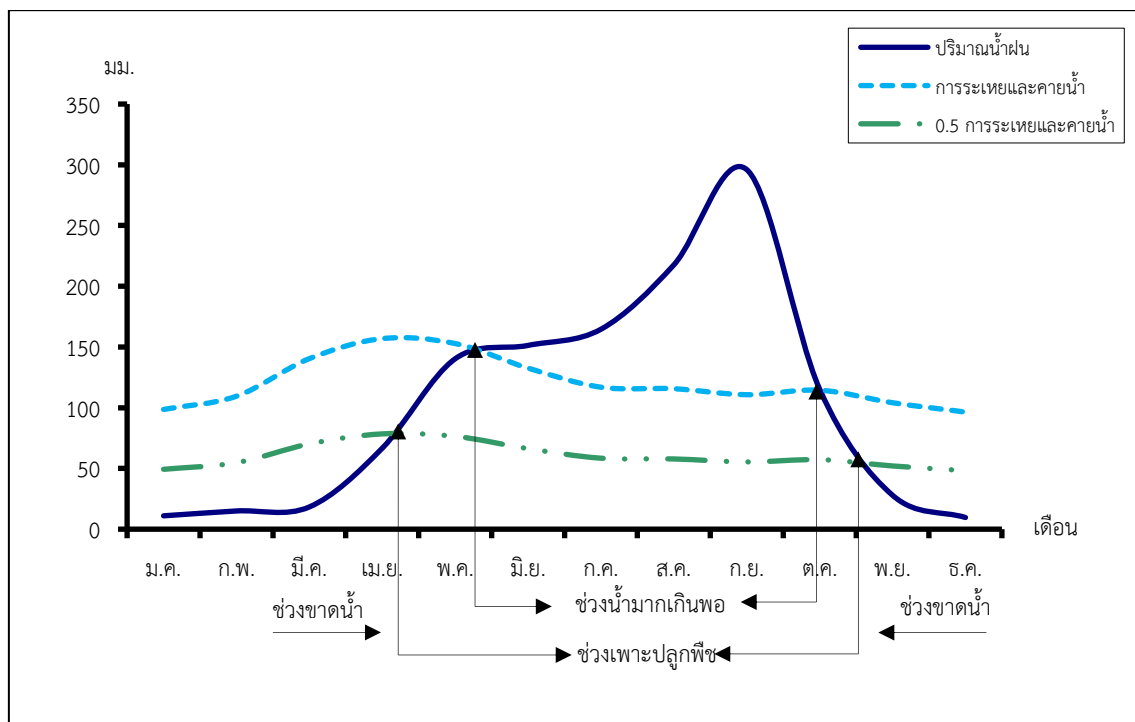
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดพิจิตร¹ (พ.ศ.2536-2565)

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ.)		ความชื้นสัมพัทธ์ (%)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันที่ฝนตก (วัน)	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ ^{2/} (มม.)	ปริมาณฝนใช้การ ² (มม.)	
	ต่ำสุด	สูงสุด						เฉลี่ย
ม.ค.	19.4	31.4	24.9	75.0	11.0	1.9	98.6	10.8
ก.พ.	21.2	33.4	26.8	73.0	15.0	2.0	109.5	14.6
มี.ค.	23.7	35.4	29.0	71.0	18.3	3.3	140.4	17.8
เม.ย.	25.2	36.8	30.5	68.0	66.7	6.1	156.9	59.6
พ.ค.	25.7	35.6	30.1	74.0	140.3	12.7	152.8	108.8
มิ.ย.	25.2	34.2	29.2	79.0	151.3	15.3	132.6	114.7
ก.ค.	24.9	33.2	28.5	82.0	164.6	18.8	116.9	121.3
ส.ค.	24.8	32.7	28.2	83.0	217.6	20.0	115.6	141.8
ก.ย.	24.9	32.6	28.3	84.0	296.0	19.0	110.7	154.6
ต.ค.	24.6	32.6	28.1	82.0	115.2	12.0	114.4	94.0
พ.ย.	22.7	32.8	27.3	77.0	27.9	3.0	104.1	26.7
ธ.ค.	19.8	31.2	25.1	75.0	9.6	1.0	96.4	9.5
เฉลี่ย	23.5	33.5	28.0	76.9	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	1,233.5	115.1	1,448.9	874.2

หมายเหตุ : ¹ เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

² จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา (2566)

รูปที่ 2-2 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดพิจิตร

2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน

สภาพการใช้ที่ดินตำบลเขาเจ็ดยอด อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน (2566) ประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่างๆ ดังนี้

พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 3,172 ไร่ หรือร้อยละ 4.45 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ หมู่บ้านบนพื้นราบ สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ และถนน เป็นต้น

พื้นที่เกษตรกรรมมีเนื้อที่ 58,727 ไร่ หรือร้อยละ 82.31 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วยการใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้

2.1) เกษตรผสมผสาน มีเนื้อที่ 52 ไร่ หรือร้อยละ 0.07 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม

2.2) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 53,519 ไร่ หรือร้อยละ 75.00 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ นาข้าว+ข้าวโพด นาข้าว+พืชไร่ผสม และนาข้าว+แตงโม เป็นต้น

2.3) พืชไร่ มีเนื้อที่ 2,365 ไร่ หรือร้อยละ 3.33 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ มันสำปะหลัง ข้าวโพด และอ้อย เป็นต้น

2.4) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 1,395 ไร่ หรือร้อยละ 1.95 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ยูคาลิปตัส สัก และยูคาลิปตัส/สัก เป็นต้น

2.5) ไม้ผล มีเนื้อที่ 1,250 ไร่ หรือร้อยละ 1.75 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม มะม่วง และกล้วย เป็นต้น

2.6) พืชสวน มีเนื้อที่ 25 ไร่ หรือร้อยละ 0.04 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ พืชผัก

2.7) พุ่มหญ้าเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 72 ไร่ หรือร้อยละ 0.10 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ พุ่มหญ้าเลี้ยงสัตว์

2.8) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ 51 ไร่ หรือร้อยละ 0.07 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา และสถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำร้าง

3) พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 2,062 ไร่ หรือร้อยละ 2.89 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ป่าผลัดใบสมบูรณ์ และป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู เป็นต้น

4) พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 1,139 ไร่ หรือร้อยละ 1.59 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง บ่อน้ำในไร่นา และอ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

5) พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 6,263 ไร่ หรือร้อยละ 8.76 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ เหมืองเก่า บ่อขุดเก่า พุ่มหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ และพุ่มหญ้าธรรมชาติ เป็นต้น

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลเขาเจ็ดยักษ์ อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	3,172	4.45
U200	หมู่บ้าน/ที่ดินจัดสรรสร้าง	21	0.03
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	2,609	3.66
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่าง ๆ	443	0.62
U405	ถนน	56	0.08
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	7	0.01
U503	ลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร	27	0.04
U602	รีสอร์ท โรงแรม เกสต์เฮ้าส์	9	0.01
A	พื้นที่เกษตรกรรม	58,727	82.31
A001	เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	52	0.07
A100	นาร้าง	32	0.05
A101	นาข้าว	53,210	74.56
A101+A201	นาข้าว+พืชไร่ผสม	64	0.09
A101+A202	นาข้าว+ข้าวโพด	130	0.18
A101+A208	นาข้าว+ถั่วเขียว	39	0.06
A101+A220	นาข้าว+แตงโม	44	0.06
A200	ไร่ร้าง	82	0.12
A202	ข้าวโพด	810	1.14
A203	อ้อย	175	0.25
A204	มันสำปะหลัง	1,276	1.79
A208	ถั่วเขียว	17	0.02
A236	เผือก	5	0.01
A301	ไม้ยืนต้นผสม	116	0.16
A304	ยูคาลิปตัส	806	1.13
A304/A305	ยูคาลิปตัส/สัก	171	0.24
A305	สัก	285	0.40
A306	สะเดา	16	0.02
A315	ไม้ปลูกเพื่อการค้า	1	-
A400	ไม้ผลร้าง/เสื่อมโทรม	627	0.88
A401	ไม้ผลผสม	66	0.09
A405/A411	มะพร้าว/กล้วย	5	0.01
A407	มะม่วง	449	0.63
A407/A411	มะม่วง/กล้วย	20	0.03
A407/A429	มะม่วง/มะปราง มะยงชิด	8	0.01

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A411	กล้วย	67	0.09
A422	มะนาว	8	0.01
A502	พืชผัก	25	0.04
A701	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	72	0.10
A900	สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำร้าง	12	0.02
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	39	0.05
F	พื้นที่ป่าไม้	2,062	2.89
F200	ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	662	0.93
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	1,400	1.96
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	6,263	8.76
M101	ทุ่งหญ้าธรรมชาติ	116	0.16
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	1,195	1.67
M201	พื้นที่ลุ่ม	24	0.03
M300	เหมืองเก่า บ่อขุดเก่า	4,913	6.88
M405	พื้นที่ถม	15	0.02
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	1,139	1.59
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	800	1.12
W201	อ่างเก็บน้ำ	51	0.07
W202	บ่อน้ำในไร่นา	288	0.40
ผลรวมทั้งหมด		71,363	100.00

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎรของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ณ เดือนธันวาคม 2565 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลเขาเจ็ดลูก มีประชากรรวม 7,138 คน แยกเป็นชาย 3,529 คน เป็นหญิง 3,609 คน ความหนาแน่นโดยเฉลี่ย 62.52 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 2,709 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,828 ครัวเรือน หรือร้อยละ 67.48 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 881 ครัวเรือน หรือร้อยละ 32.52 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2 -3 ถึง 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลเขาเจ็ดลูก อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร ปี 2565

พื้นที่	จำนวน ครัวเรือน	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลเขาเจ็ดลูก	2,709	3,529	3,609	7,138
หมู่ที่ 1 เขาเจ็ดลูก	166	234	222	456
หมู่ที่ 2 เขาตะพานนก	273	378	394	772
หมู่ที่ 3 เขาดิน	439	521	509	1,030
หมู่ที่ 4 จิตเสื่อเต็น	220	308	323	631
หมู่ที่ 5 ไตวน	174	270	261	531
หมู่ที่ 6 เขาโล้น	182	293	265	558
หมู่ที่ 7 หนองขนาก	313	385	407	792
หมู่ที่ 8 นิคม	337	464	482	946
หมู่ที่ 9 เขาหม้อ	141	28	32	60
หมู่ที่ 10 ใต้น้ำขุน	147	196	220	416
หมู่ที่ 11 เนินพวง	162	223	246	469
หมู่ที่ 12 ยางสามต้น	155	229	248	477

ที่มา : กรมการปกครอง (2566)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลเขาเจ็ดลูก อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร ปี 2565

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด ¹⁾	2,709	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	1,828	67.48
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่นๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนฯ	881	32.52

ที่มา : 1) กรมการปกครอง (2566)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2566)

2.6.2 การถือครองที่ดิน

จากข้อมูลกรมการปกครอง ณ เดือนธันวาคม 2565 ตำบลเขาเจ็ดยอด มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 2,709 ครัวเรือน โดยถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 26.34 ไร่ (เนื้อที่ของตำบลรวมต่อจำนวนครัวเรือนทั้งหมด)

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

ประชากรในตำบลเขาเจ็ดยอด ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ค้าขาย รับราชการ รับจ้างทั่วไป และอื่นๆ มีเกษตรกรบางครัวเรือนประกอบอาชีพหลายอย่างควบคู่กันไป สำหรับพืชที่เกษตรกรปลูกเป็นอาชีพหลัก ได้แก่ ข้าวนาปี ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ และมันสำปะหลัง ทางด้านการเลี้ยงสัตว์เกษตรกรจะมีการเลี้ยงไว้เพื่อบริโภคหากเหลือจึงจำหน่ายเป็นรายได้เสริม

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐานของกรมการพัฒนาชุมชน ปี พ.ศ. 2566 (กรมการพัฒนาชุมชน, 2566) พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 197,266.60 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 86,327.36 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 140,737.05 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 61,589.02 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 56,529.55 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 24,738.34 บาท ดังรายละเอียดใน ตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลเขาเจ็ดยอด อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร ปี 2565

พื้นที่	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้ครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายได้บุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ย (บาท/ปี)	รายจ่ายบุคคลเฉลี่ย (บาท/ปี)
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง				
ตำบลเขาเจ็ดยอด	138,889.36	23,108.42	21,980.79	13,288.03	197,266.60	86,327.36	140,737.05	61,589.02
หมู่ที่ 1 เขาเจ็ดยอด	176,137.25	28,136.27	25,678.43	14,171.08	244,123.04	118,012.09	254,883.24	123,213.70
หมู่ที่ 2 เขาตะพานนก	104,598.65	15,561.57	10,066.90	1,663.70	131,890.82	75,481.30	87,696.12	50,188.62
หมู่ที่ 3 เขาดิน	122,805.45	7,461.86	14,713.53	6,347.76	151,328.59	60,531.44	96,445.04	38,578.01
หมู่ที่ 4 จิตเสือดั้น	127,187.50	43,750.00	42,664.06	16,132.81	229,734.38	88,041.92	169,062.50	64,790.42
หมู่ที่ 5 ไควน	160,300.00	15,680.56	21,326.39	9,534.72	206,841.67	103,420.83	125,586.11	62,793.06
หมู่ที่ 6 เขาโหล่น	217,660.71	35,427.68	44,852.68	9,424.11	307,365.18	95,891.09	125,202.68	39,060.45
หมู่ที่ 7 หนองขนาก	146,237.62	16,650.00	25,783.17	4,436.63	193,107.43	77,859.68	115,626.86	46,620.01
หมู่ที่ 8 นิคม	118,242.74	20,753.21	17,649.44	7,054.27	163,699.67	78,015.73	173,981.88	82,916.01
หมู่ที่ 9 เขาม้า	84,426.67	60,853.33	18,866.67	33,720.00	197,866.67	109,925.93	124,824.67	69,347.04
หมู่ที่ 10 ไคน้ำขุ่น	134,484.62	23,413.46	13,144.23	7,920.19	178,962.50	64,625.35	162,673.75	58,743.30
หมู่ที่ 11 เนินพวง	230,058.82	41,151.26	14,546.22	10,726.89	296,483.19	135,178.16	215,201.68	98,118.77
หมู่ที่ 12 ยางสามต้น	115,076.40	34,980.34	34,182.58	66,567.98	250,807.30	123,666.76	155,763.48	76,803.05

ที่มา : กรมการพัฒนาชุมชน (2566)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลเขาเจ็ดยอด อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ ไม่พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตนวนอุทยาน เขตห้ามล่าสัตว์ป่า) ในพื้นที่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูลไม่พบพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติในพื้นที่

3.1.2 **ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ** (มติคณะรัฐมนตรี วันที่ 28 พฤษภาคม 2528) จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ ได้แก่

(1) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 3 เนื้อที่ 1,216 ไร่

(2) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5 เนื้อที่ 70,147 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

ปริมาณน้ำฝน พบว่าในพื้นที่ตำบลเขาเจ็ดยอด มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี (พ.ศ.2536-2565) 1,233.5 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.1 **น้ำผิวดิน** หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่นๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลเขาเจ็ดยอด มีรายละเอียดของแหล่งน้ำผิวดินดังนี้

1) แหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ คลองไต้น้ำขุน คลองไต่ประตู คลองม่วง คลองร่องหอย คลองสระหลวง คลองสายยางรุ่ง และคลองห้วยเกตุ

2) แหล่งน้ำผิวดินที่มนุษย์สร้างขึ้น ได้แก่ อ่างเก็บน้ำเกาะแก้ว และอ่างเก็บน้ำเขาหม้อ

3.2.2 **น้ำใต้ดิน** จากฐานข้อมูลน้ำบาดาลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2566) พบว่า ตำบลเขาเจ็ดยอด มีจำนวนบ่อบาดาลราชการจำนวน 18 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลเขาเจ็ดยอด อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด 16 หน่วยแผนที่ดิน และหน่วยพื้นที่เบ็ดเตล็ด 1 หน่วยแผนที่ ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ลุ่ม มี 7 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ดิน AC-pd,f-clA ดินตะกอนน้ำพาเชิงซ้อนที่มีการระบายน้ำเลวและเป็นดินเหนียวละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 808 ไร่ หรือร้อยละ 1.13 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ดิน Cl-sic1A ชุดดินเฉลียงลับ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 5,419 ไร่ หรือร้อยละ 7.59 ของเนื้อที่ตำบล
- 3) หน่วยแผนที่ดิน Cl-pd-sic1A ดินเฉลียงลับที่มีการระบายน้ำเลว มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,878 ไร่ หรือร้อยละ 5.43 ของเนื้อที่ตำบล
- 4) หน่วยแผนที่ดิน Ksr-s1A ชุดดินโคกสำโรง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 995 ไร่ หรือร้อยละ 1.40 ของเนื้อที่ตำบล
- 5) หน่วยแผนที่ดิน Pic-sic1A ชุดดินพิจิตร มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 25,733 ไร่ หรือร้อยละ 36.06 ของเนื้อที่ตำบล
- 6) หน่วยแผนที่ดิน Skt-sic1A ชุดดินสุโขทัย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 6,122 ไร่ หรือร้อยละ 8.58 ของเนื้อที่ตำบล
- 7) หน่วยแผนที่ดิน Skt-lb-sic1A ดินสุโขทัยที่มีความอึดตัวเบสต่ำ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 474 ไร่ หรือร้อยละ 0.66 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.2 ดินในพื้นที่ดอน มี 9 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

- 1) หน่วยแผนที่ดิน Cdn-clB ชุดดินชนแดน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียว ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 3,740 ไร่ หรือร้อยละ 5.24 ของเนื้อที่ตำบล
- 2) หน่วยแผนที่ดิน Cdn-gs1B ชุดดินชนแดน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,212 ไร่ หรือร้อยละ 1.70 ของเนื้อที่ตำบล
- 3) หน่วยแผนที่ดิน Cdn-gs1B/d2c ชุดดินชนแดน มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ พบมวลสารพอกหรือสารเม็ดกลมของเหล็ก ที่ความลึก 25-50 เซนติเมตร มีเนื้อที่ 5,616 ไร่ หรือร้อยละ 7.87 ของเนื้อที่ตำบล
- 4) หน่วยแผนที่ดิน Cdn-gm,fl-s1A/d3c ดินชนแดนที่มีจุดประสีเทาและเป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ พบมวลสารพอกหรือสารเม็ดกลมของเหล็ก ที่ความลึก 50-100 เซนติเมตร มีเนื้อที่ 5,489 ไร่ หรือร้อยละ 7.69 ของเนื้อที่ตำบล
- 5) หน่วยแผนที่ดิน Dr-gm-s1A ดินดอนไร้วัดที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 7,241 ไร่ หรือร้อยละ 10.15 ของเนื้อที่ตำบล

6) หน่วยแผนที่ดิน Phi-gclD ชุดดินไพศาลี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนดินเหนียวปนกรวด ความลาดชัน 12-20 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 50 ไร่ หรือร้อยละ 0.07 ของเนื้อที่ตำบล

7) หน่วยแผนที่ดิน Phi-gslB ชุดดินไพศาลี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายปนกรวด ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,434 ไร่ หรือร้อยละ 2.01 ของเนื้อที่ตำบล

8) หน่วยแผนที่ดิน Phi-slC ชุดดินไพศาลี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 5-12 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 114 ไร่ หรือร้อยละ 0.16 ของเนื้อที่ตำบล

9) หน่วยแผนที่ดิน Phi-fl-slb/d4g ดินไพศาลีที่เป็นดินร่วนละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ พบก้อนกรวดหรือเศษหิน ที่ความลึก 100-150 เซนติเมตร มีเนื้อที่ 1,778 ไร่ หรือร้อยละ 2.49 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.3 พื้นที่เบ็ดเตล็ด มี 1 หน่วยแผนที่ คือ หน่วยแผนที่ SC พื้นที่ลาดชันเชิงซ้อน มีเนื้อที่ 1,260 ไร่ หรือร้อยละ 1.77 ของเนื้อที่ตำบล

ปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ พบปัญหาดินตื้น มีเนื้อที่ 12,166 ไร่ หรือร้อยละ 17.05 ของเนื้อที่ตำบล ได้แก่ ชุดดินชนแดน (Cdn) และชุดดินไพศาลี (Phi)

รายละเอียดของสมบัติดิน ตำบลเขาเจ็ดยอด อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร ดังแสดงในตารางที่ 3-1 แผนที่ทรัพยากรดินในลักษณะของชุดดินแสดงดังรูปที่ 3-1

ตารางที่ 3-1 สมบัติดิน ตำบลเขาเจ็ดยักษ์ อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของชั้นจาโรไซต์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
AC-pd,f-clA	0-2	>150	เลว	ปานกลาง	10-20	35-75	5.0-6.5	5.5-7.0	<2	-	808	1.13
Cdn-clB	2-5	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-7.0	4.5-5.5	<2	-	3,740	5.24
Cdn-gm,fl-sIA/d3c	0-2	50-100	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	<35	5.5-7.0	4.5-5.5	<2	-	5,489	7.69
Cdn-gsIB	2-5	0-50	ดี	ปานกลาง	<10	<35	5.5-7.0	4.5-5.5	<2	-	1,212	1.70
Cdn-gsIB/d2c	2-5	0-50	ดี	ต่ำ	<10	<35	5.5-7.0	4.5-5.5	<2	-	5,616	7.87
Cl-pd-sicIA	0-2	>150	เลว	ปานกลาง	10-20	35-75	5.5-6.5	6.0-7.0	<2	-	3,878	5.43
Cl-sicIA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	10-20	35-75	5.0-6.5	6.0-7.0	<2	-	5,419	7.59
Dr-gm-sIA	0-2	>150	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	<35	5.5-6.5	4.5-5.5	<2	-	7,241	10.15
Ksr-sIA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	10-20	35-75	6.0-7.0	5.5-6.5	<2	-	995	1.40
Phi-fl-sIB/d4g	2-5	>150	ดี	ปานกลาง	<10	35-75	5.5-7.0	5.5-6.5	<2	-	1,778	2.49

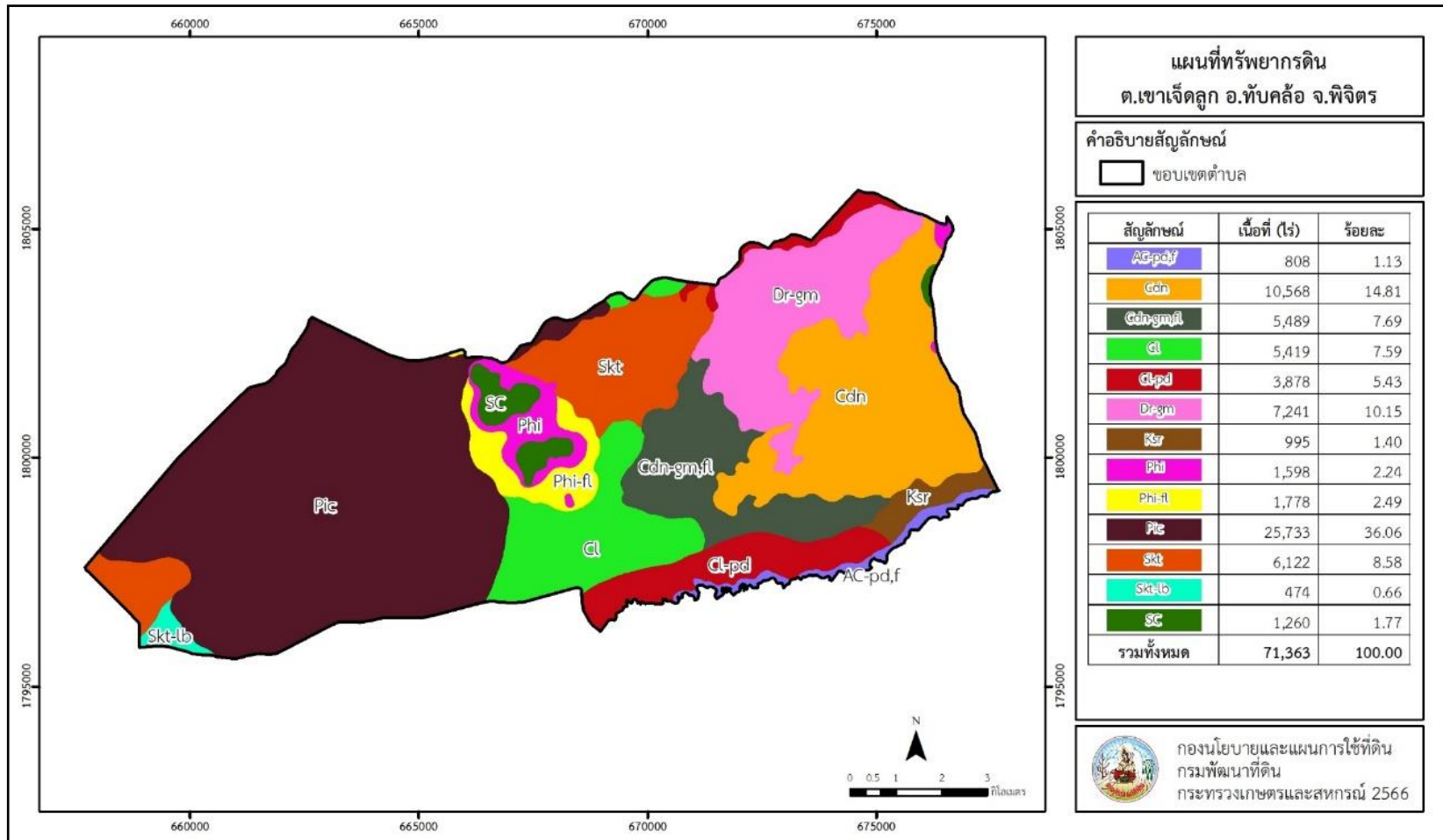

ตารางที่ 3-1 (ต่อ)

หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดมสมบูรณ์ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยนแคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Phi-gclD	12-20	0-50	ดี	ต่ำ	<10	35-75	5.5-7.0	5.5-6.5	<2	-	19	0.03
Phi-gclD*	12-20	0-50	ดี	ปานกลาง	<10	35-75	5.5-7.0	5.5-6.5	<2	-	31	0.04
Phi-gslB	2-5	0-50	ดี	ปานกลาง	<10	35-75	5.5-7.0	5.5-6.5	<2	-	1,434	2.01
Phi-slC	5-12	0-50	ดี	ปานกลาง	<10	35-75	5.5-7.0	5.5-6.5	<2	-	114	0.16
Pic-sicA	0-2	>150	ดีปานกลางถึงค่อนข้างเลว	ปานกลาง	>20	35-75	5.0-6.5	6.0-7.0	<2	-	25,733	36.06
Skt-lb-sicA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	<35	5.0-6.5	4.5-5.5	<2	-	474	0.66
Skt-sicA	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	35-75	5.0-6.5	6.5-7.0	<2	-	1,297	1.82
Skt-sicA*	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	<10	35-75	5.0-6.5	6.5-7.0	<2	-	4,825	6.76
SC	>35	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1,260	1.77
รวมทั้งหมด											71,363	100.00

หมายเหตุ: 1. * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน
 2. เนื้อที่คำนวณด้วยโปรแกรมระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา: กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน (2566)

รูปที่ 3-1 ทรัพยากรดิน ตำบลเขาเจ็ดยอด อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2566 มีสาระสำคัญ สรุปได้ดังนี้

4.1.1 ปัญหาหลักของตำบลเขาเจ็ดยอด คือ

- 1) ด้านดิน ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 2) ด้านน้ำ ขาดแคลนแหล่งน้ำ สระเก็บน้ำไม่มีน้ำตลอดทั้งปี
- 3) ด้านพืช ราคาผลผลิตตกต่ำ ต้นทุนการผลิตสูง โรคและแมลงศัตรูพืชระบาด
- 4) ด้านปศุสัตว์ ขาดพ่อพันธุ์ แม่พันธุ์ที่ดีมีคุณภาพ โรคระบาดในสัตว์
- 5) ด้านเศรษฐกิจและสังคม ขาดเงินทุนในการประกอบอาชีพ

4.1.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกร และตำบลเขาเจ็ดยอด มีความต้องการ 5 ประการ คือ

- 1) แก้ปัญหาดินเสื่อมโทรมและฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน
- 2) แก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำ ด้วยการขุดสระน้ำ บ่อบาดาลและขุดลอกคลอง
- 3) จัดตลาดรองรับและประกันราคาผลผลิต ควบคุมราคาสารเคมีทางการเกษตรและ ความรู้ในการจัดการโรคและแมลงศัตรูพืช

- 4) สนับสนุนพ่อพันธุ์ แม่พันธุ์ ยารักษาสัตว์ และวัคซีน
- 5) ขอรับการสนับสนุนเงินทุนจากสถาบันการเงินแบบปลอดดอกเบี้ย หรือ ดอกเบี้ยถูก

ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 5 ประการ คือ

- 1.1) นโยบายรัฐด้านการเกษตร
- 1.2) การขยายตัวของเมือง การขยายตัวของภาคเกษตร และอุตสาหกรรม
- 1.3) การเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศ
- 1.4) การใช้ที่ดินที่ไม่เหมาะสมกับศักยภาพ
- 1.5) ความต้องการด้านอาหาร ฯลฯ

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 4 ประการ คือ

- 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 2.2) จัดหาแหล่งน้ำ
- 2.3) จัดตลาดรองรับสินค้าเกษตรและประกันราคาผลผลิตทางการเกษตร
- 2.4) จัดหาแหล่งจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย และยาฆ่าแมลง ที่ราคาถูกและคุณภาพดี

3) สถานะ (State) ที่เกิดแรงกดดัน มี 4 ประการ คือ

- 3.1) ความอุดมสมบูรณ์ของดิน
- 3.2) ขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร
- 3.3) ราคาผลผลิตตกต่ำ

3.4) ต้นทุนการผลิตสูง

4) ผลกระทบ (Impact) ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 4 ประการ คือ

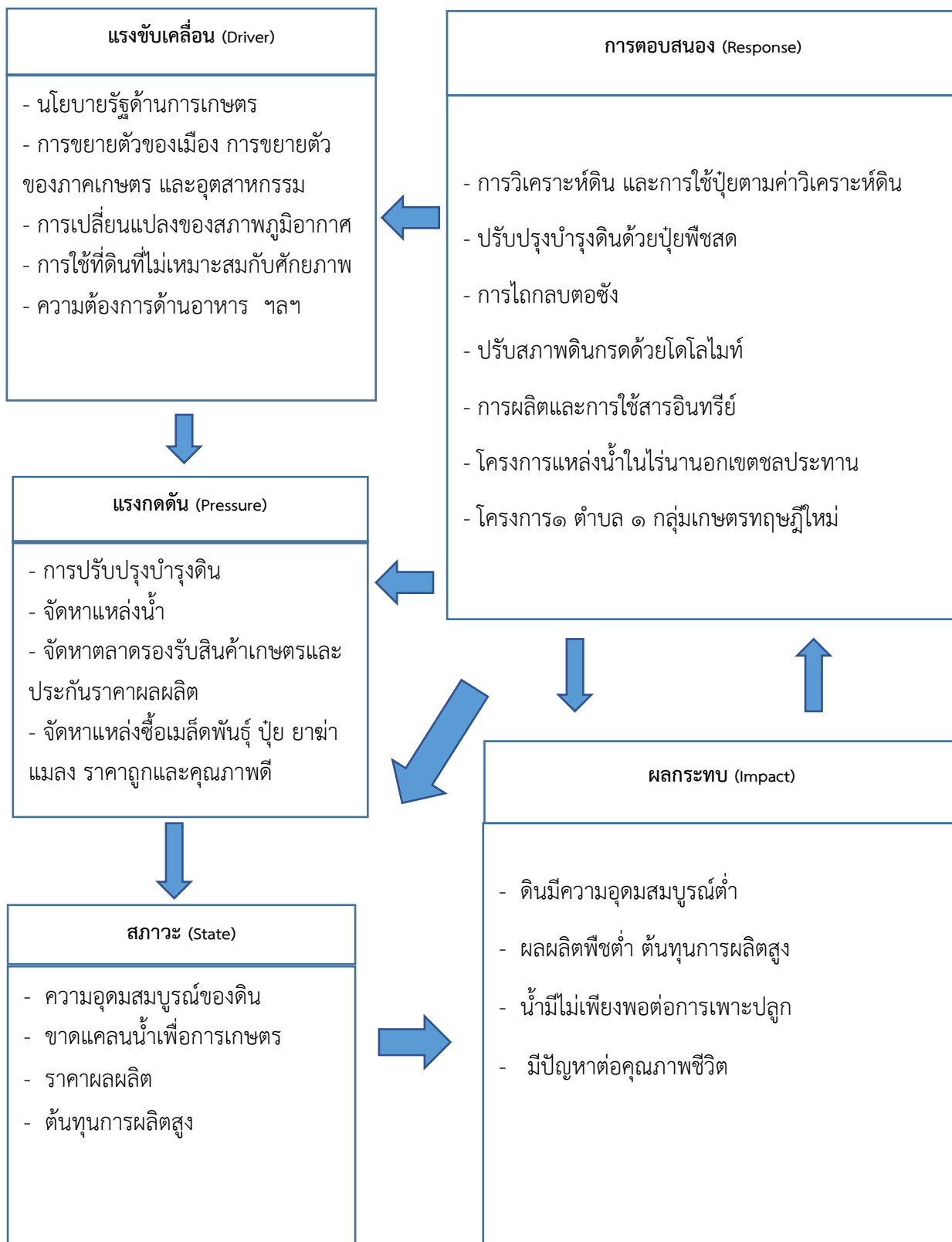
- 4.1) ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
- 4.2) ต้นทุนการผลิตสูง
- 4.3) น้ำไม่เพียงพอต่อการเพาะปลูก
- 4.4) มีปัญหาต่อคุณภาพชีวิต

5) การตอบสนอง (Response) ของรัฐในอดีต ปัจจุบัน และในอนาคต มีดังนี้
อดีต-ปัจจุบัน

- 5.1) การวิเคราะห์ดิน และการใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน
- 5.2) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด
- 5.3) การไถกลบตอซัง
- 5.4) ปรับสภาพดินกรดด้วยโดโลไมท์
- 5.5) การผลิตและการใช้สารอินทรีย์
- 5.6) โครงการสระน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
- 5.7) โครงการ 1 ตำบล 1 กลุ่มเกษตรกรทฤษฎีใหม่

อนาคต

- (1) พัฒนาที่ดินและบริหารจัดการน้ำที่เป็นระบบทั้งตำบล
- (2) โครงการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่เสี่ยงภัยพิบัติทางการเกษตร
- (3) โครงการบริหารจัดการผลผลิตสินค้าเกษตรในพื้นที่ไม่เหมาะสมตาม Agri – Map
- (4) จัดหาตลาดรองรับสินค้าเกษตรและประกันราคาผลผลิตทางการเกษตร
- (5) จัดหาแหล่งจำหน่ายเมล็ดพันธุ์ ปุ๋ย และยาฆ่าแมลง ที่ราคาถูกและคุณภาพดี
ดังมีรายละเอียดในรูปที่ 4-1

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลเขาเจ็ดยักษ์ อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลเขาเจ็ดยักษ์ อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

4.2.1 บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม

- 1) ข้าวนาปี เกษตรกรจะปลูกในระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงเดือนธันวาคม
- 2) ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรจะปลูกช่วงหลังการไถนา ระหว่างเดือนธันวาคมถึงเดือนมีนาคม
- 3) ถั่วเขียว เกษตรกรจะปลูกช่วงหลังการไถนา ระหว่างเดือนธันวาคมถึงเดือนมีนาคม

4.2.2 บริเวณพื้นที่ดอน

- 1) ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ เกษตรกรส่วนใหญ่จะปลูกในระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงกันยายน
- 2) อ้อย เกษตรกรส่วนใหญ่จะปลูกในระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงมกราคม
- 3) มันสำปะหลัง เกษตรกรส่วนใหญ่จะปลูกในระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงมกราคม
- 4) ไม้ผลและไม้ยืนต้น ได้แก่ มะม่วง ฝรั่ง มะขาม สัก ยูคาลิปตัส สะเดา

ชนิดพืช	เดือน												
	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	
พื้นที่ราบลุ่ม													
ข้าวนาปี													
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์													
ถั่วเขียว													
พื้นที่ดอน													
ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์													
อ้อย													
มันสำปะหลัง													
มะม่วง ฝรั่ง มะขาม													
สัก ยูคาลิปตัส สะเดา													

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดิน ว่าที่ดินนั้นๆ เหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่างๆ หรือการปลูกพืชต่างๆ โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่ยกทรง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิต และคำณ, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

- S1 : ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา
- S2 : มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อ การเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน
- S3 : มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือกิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)
- N : มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความเหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาพการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการเขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินในแต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง ข้าวโพด มะม่วง ถั่วเขียว

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลเขาเจ็ดยอด อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดินดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของที่ดิน ตำบลเขาเจ็ดยักษ์ อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร

หน่วยแผนที่ดิน	ข้าว	มัน	ข้าวโพด	มะม่วง	ถั่วเขียว
AC-pd,f-clA	S1	N	N	N	N
Cdn-clB	S3o	S3r	S3r	N	S2rns
Cdn-gm,fl-sIA/d3c	S2on	N	S3o	S3ro	S3o
Cdn-gslB	S3o	S3r	S3r	N	S2rns
Cdn-gslB/d2c	S3o	S3r	S3r	N	S2rns
Cl-pd-sicIA	S1	N	N	N	N
Cl-sicIA	S1	N	S3o	S3o	S3o
Dr-gm-sIA	S2on	N	S3o	S3o	S3o
Ksr-sIA	S2s	N	S3o	S3o	S3o
Phi-fl-sIB/d4g	S3o	S2rn	S2rn	S3r	N
Phi-gclD	N	S3er	S3er	N	S3e
Phi-gslB	S3o	S3r	S3r	N	S2rns
Phi-sIC	S3ewo	S3r	S3r	N	S2erns
Pic-sicIA	S2o	N	S3o	S3o	S3o
Skt-lb-sicIA	S2n	N	S3o	S3o	S3o
Skt-sicIA	S2n	N	S3o	S3o	S3o
Skt-sicIA*	S2ns	N	S3o	S3o	S3o
SC	N	N	N	N	N

หมายเหตุ :

- o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช
- n = ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร
- s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร
- r = สภาพการหยั่งลึกของราก
- w = ศักยภาพการใช้เครื่องจักร
- e = ความเสียหายจากการกัดกร่อนของดิน

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี ช่วงปี 2566-2570 เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเด็นการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดิน และที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยกระดับแผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั้งประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งจะมีความละเอียดและเฉพาะเจาะจงมากกว่าแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศที่ใช้เป็นกรอบนโยบายการพัฒนาพื้นที่ระดับประเทศ เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพ โดยเฉพาะทางการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมเนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จาก การวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรี เรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 เขตการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลเขาเจ็ดยอด อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร สามารถกำหนดออกเป็น 5 เขตหลัก ได้แก่ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่น ๆ เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตเกษตรกรรม

เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 4 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ เขตประมง และเขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 58,728 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 82.29 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตรองจากเขตเกษตรกรรมขั้นดี ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เป็นเขตที่ทำการเกษตรโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งส่งผลให้มีข้อจำกัดด้านความชื้นที่พืชนำไปใช้ประโยชน์ ในส่วนของที่ดินมีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับสูงถึงปานกลาง และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช มีรายละเอียดดังนี้

- เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2221) มีเนื้อที่ 16,712 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 23.42 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2222) มีเนื้อที่ 104 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.15 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูกได้แก่ มะม่วง กัลย มะยงชิด และมะพร้าว

- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2223) มีเนื้อที่ 282 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.40 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูกได้แก่ ยูคาลิปตัส และสัก

- เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2224) มีเนื้อที่ 438 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.61 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูกได้แก่ ข้าวโพดเลี้ยง อ้อย และมันสำปะหลัง

- เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2225) มีเนื้อที่ 26 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.04 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรมที่ต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาที่เป็นข้อจำกัดของการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่างๆ การทำการเกษตรในเขตนี้อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม พบปัญหาทางกายภาพของดินที่สำคัญหลาย เช่น เป็นดินตื้นซึ่งเป็นข้อจำกัดของการหยั่งรากพืชในการยึดลำต้นและการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน เนื้อดินเป็นทรายจัด ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการอุ้มน้ำ เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชัน เป็นต้น จากข้อจำกัดการใช้ที่ดินดังกล่าวข้างต้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงและมีมาตรการเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ให้สูงขึ้น รวมถึงการป้องกันไม่ให้อาณาเขตเสื่อมโทรมจากการใช้พื้นที่ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2310) มีเนื้อที่ 36,802 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 51.57 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

(2) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2320) มีเนื้อที่ 1,144 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.60 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูกได้แก่ มะม่วง กล้วย และฝรั่ง

(3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2330) มีเนื้อที่ 1,117 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.56 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูกได้แก่ ยูคาลิปตัส สัก และสะเดา

(4) เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2340) มีเนื้อที่ 1,928 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 2.70 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูกได้แก่ มันสำปะหลัง ข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ อ้อย และถั่วเขียว

(5) เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2350) มีเนื้อที่ 51 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.07 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน

4) เขตประมง (สัญลักษณ์ 2400) มีเนื้อที่ 52 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.07 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่ทำกิจกรรมด้านการประมงได้แก่ การเลี้ยงสัตว์น้ำประเภทต่าง ๆ

5) เขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 72 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.10 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ และเขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2510) ปัจจุบันมีการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 71 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.10 ของเนื้อที่ตำบล

(2) เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2520) ปัจจุบันมีการสร้างโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ประเภทต่าง ๆ มีเนื้อที่ 1 ไร่ ของเนื้อที่ตำบล โดยประเภทของโรงเรือนที่พบได้แก่ โรงเรือนกระบือ

6.2.2 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง

มีเนื้อที่ 3,173 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 4.44 ของเนื้อที่ตำบลประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต และเขตการใช้พื้นที่เฉพาะ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 3,129 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 4.38 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่าง ๆ

(2) เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต (สัญลักษณ์ 3200) มีเนื้อที่ 35 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.05 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินประเภทโรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรประเภทต่าง ๆ

(3) เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ (สัญลักษณ์ 3300) มีเนื้อที่ 9 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.01 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินที่นอกเหนือจาก 2 เขตดังกล่าวข้างต้น เช่น สถานที่พักผ่อน ท่องเที่ยว เป็นต้น

6.2.3 เขตแหล่งน้ำ

มีเนื้อที่ 1,139 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 1.6 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 799 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.12 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น ห้วยหนอง คลอง แม่น้ำ เป็นต้น

(2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 340 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.48 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น คลองชลประทาน อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

6.2.4 เขตพื้นที่อื่น ๆ (สัญลักษณ์ 5000)

มีเนื้อที่ 6,263 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 8.78 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น เหมืองแร่ ที่ทิ้งขยะ ไม้พุ่ม เป็นต้น

6.2.5 เขตรักษาสมดุของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สัญลักษณ์ 6000)

มีเนื้อที่ 2,060 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 2.89 ของเนื้อที่ตำบล มีการใช้ที่ดินเป็นป่าไม้ที่พบในพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งอยู่นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ส่วนใหญ่เป็นป่าปลูก ป่าชุมชน

ทั้งนี้ในเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) หากมีการปรับปรุงบำรุงดิน หรือปรับโครงสร้างของพื้นที่ให้เหมาะสม เช่น ยกร่อง จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำประเภทต่าง ๆ สามารถยกระดับเป็นเขตเกษตรกรรมขั้นดีได้ เนื่องจากมีการบริหารจัดการด้านทรัพยากรน้ำไว้แล้ว โดยเฉพาะระบบชลประทาน

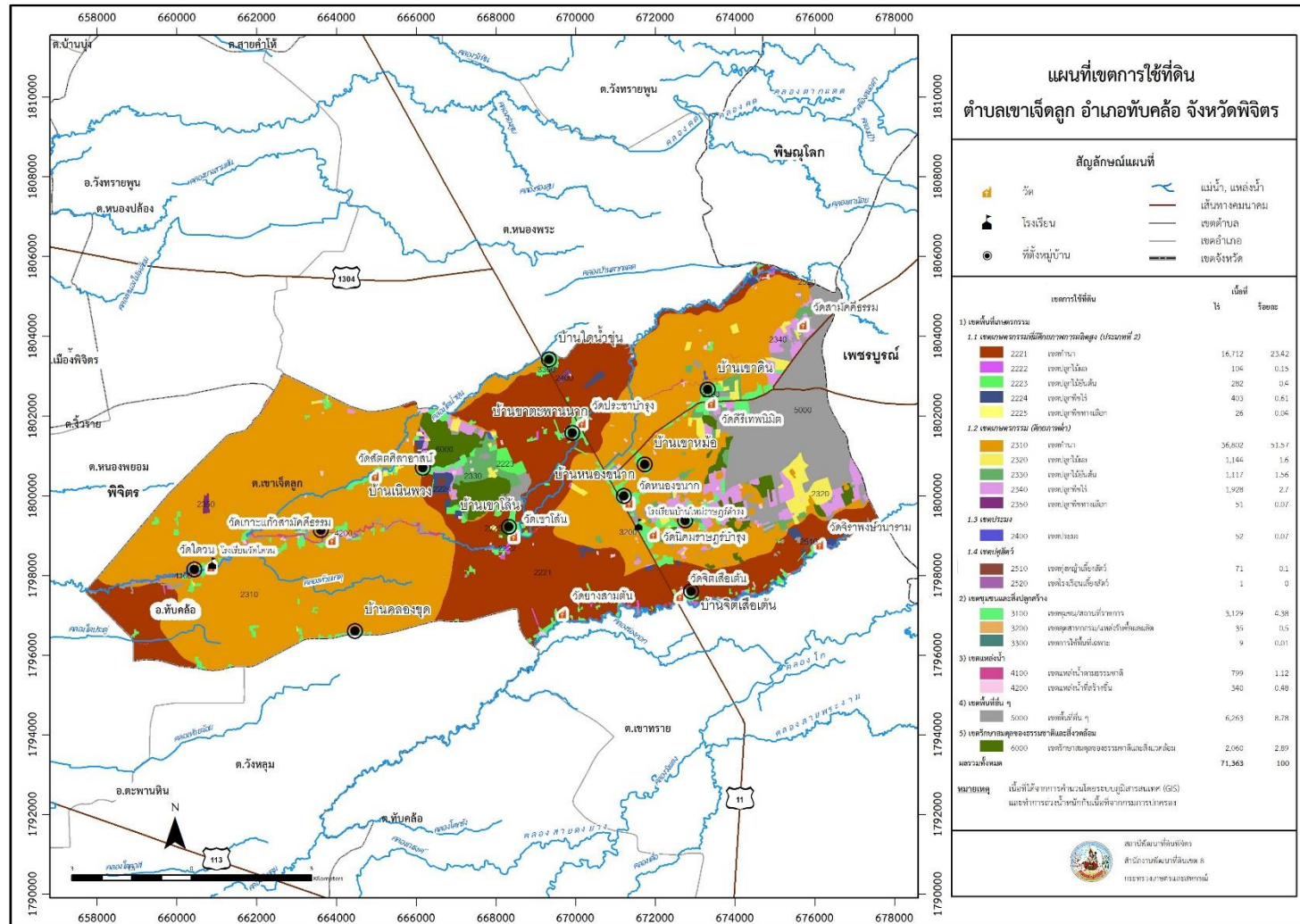
ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดิน ตำบลเขาเจ็ดยอด อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร

เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
	ไร่	ร้อยละ
1) เขตพื้นที่เกษตรกรรม		
1.1 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง		
1.1.1 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2)		
2221 เขตทำนา	16,712	23.42
2222 เขตปลูกไม้ผล	104	0.15
2223 เขตปลูกไม้ยืนต้น	282	0.4
2224 เขตปลูกพืชไร่	438	0.61
2225 เขตปลูกพืชทางเลือก	26	0.04
1.2 เขตเกษตรกรรม (ศักยภาพต่ำ)		
2310 เขตทำนา	36,802	51.57
2320 เขตปลูกไม้ผล	1,144	1.6
2330 เขตปลูกไม้ยืนต้น	1,117	1.56
2340 เขตปลูกพืชไร่	1,928	2.7
2350 เขตปลูกพืชทางเลือก	51	0.07
1.3 เขตประมง		
2400 เขตประมง	52	0.07
1.4 เขตปศุสัตว์		
2510 เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	71	0.1
2520 เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	1	0
2) เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง		
3100 เขตชุมชน/สถานที่ราชการ	3,129	4.38
3200 เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต	35	0.5
3300 เขตการใช้พื้นที่เฉพาะ	9	0.01
3) เขตแหล่งน้ำ		
4100 เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	799	1.12
4200 เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	340	0.48
4) เขตพื้นที่อื่น ๆ		
5000 เขตพื้นที่อื่น ๆ	6,263	8.78
5) เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม		
6000 เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	2,060	2.89
ผลรวมทั้งหมด	71,363	100

หมายเหตุ: เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

แผนการใช้ที่ดินตำบลเขาเจ็ดยอด อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดินตำบลเขาเจ็ดยอด อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลเขาเจ็ดยอด อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร แล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จะดำเนินการในงบประมาณ 2567 ถึง 2571

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลเขาเจ็ดยอด ไปเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลเขาเจ็ดยอด เพื่อมีมติให้ความร่วมมือในกับกรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในแผน และได้รับการเชื่อมโยงสู่แผนพัฒนาตำบล

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินพิจิตร เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.1.4 กรมพัฒนาที่ดินพิจารณาสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมและโครงการตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดิน

7.1.5 สถานีพัฒนาที่ดินพิจิตร นำเสนอต่อที่ประชุมจังหวัด/อำเภอ เพื่อสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น นำโครงการภายใต้หน่วยงานมาพัฒนาพื้นที่ตามแผนการใช้ที่ดินกำหนด

7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ (ตารางที่ 7-1)

7.2.1 เขตเกษตรกรรม

1) **ดินขาดความอุดมสมบูรณ์** มีแผนงาน/โครงการปรับปรุงบำรุงดิน ดังนี้

- (1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
- (2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด (ปอเทือง)
- (3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด (ปอเทือง)
- (4) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินพื้นที่ดินกรด
- (5) การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- (6) การรณรงค์ไถกลบตอซัง
- (7) การส่งเสริมการผลิตปุ๋ยหมัก
- (8) การพัฒนาคุณภาพดินในระบบส่งเสริมเกษตรแบบแปลงใหญ่

2) **พื้นที่แล้งซ้ำซาก** มีแผนงาน/โครงการบริหารจัดการน้ำ ดังนี้

- (1) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
- (2) การบริหารจัดการผลิตสินค้าเกษตรในพื้นที่ไม่เหมาะสมตาม Agri – Map
- (3) การพัฒนาที่ดินเพื่อป้องกันและบรรเทาภัยพิบัติทางการเกษตร

7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น (ตารางที่ 7-2)

7.3.1 เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตทำนา เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล และเขตปลูกไม้ยืนต้น

(1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด)

(2) การจัดอบรมถ่ายทอดความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรพิจิตร)

(3) การจัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว วิธีการป้องกันโรคและกำจัดแมลงศัตรูพืช (ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวพิจิตร)

(4) การจัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำการเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานเกษตรอำเภอทับคล้อ)

(5) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (สำนักทรัพยากรน้ำบาดาล เขต 7)

2) เขตประมง และเขตปศุสัตว์

(1) การอบรมถ่ายทอดความรู้ ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดพิจิตร)

(2) การอบรมถ่ายทอดความรู้การเลี้ยงดูแล และสนับสนุนพันธุ์สัตว์น้ำ (สำนักงานประมงจังหวัดพิจิตร)

7.3.2 เขตแหล่งน้ำ

(1) การพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (องค์การบริหารส่วนตำบลเขาเจ็ดยอด)

(2) การเพิ่มศักยภาพสระเก็บน้ำด้วยระบบส่งกระจายน้ำพลังงานแสงอาทิตย์เข้าพื้นที่แปลงเกษตร (สำนักพลังงานจังหวัดพิจิตร)

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่องค์การบริหารส่วนตำบลเขาเจ็ดยอด เมื่อวันที่ 22 สิงหาคม 2566 โดยการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นที่และรับฟังข้อเสนอแนะ ความต้องการของประชาชน ซึ่งมีความต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาดินตื้น ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ และการขาดแคลนน้ำ

เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ของตำบลเขาเจ็ดยอด กรมพัฒนาที่ดินได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

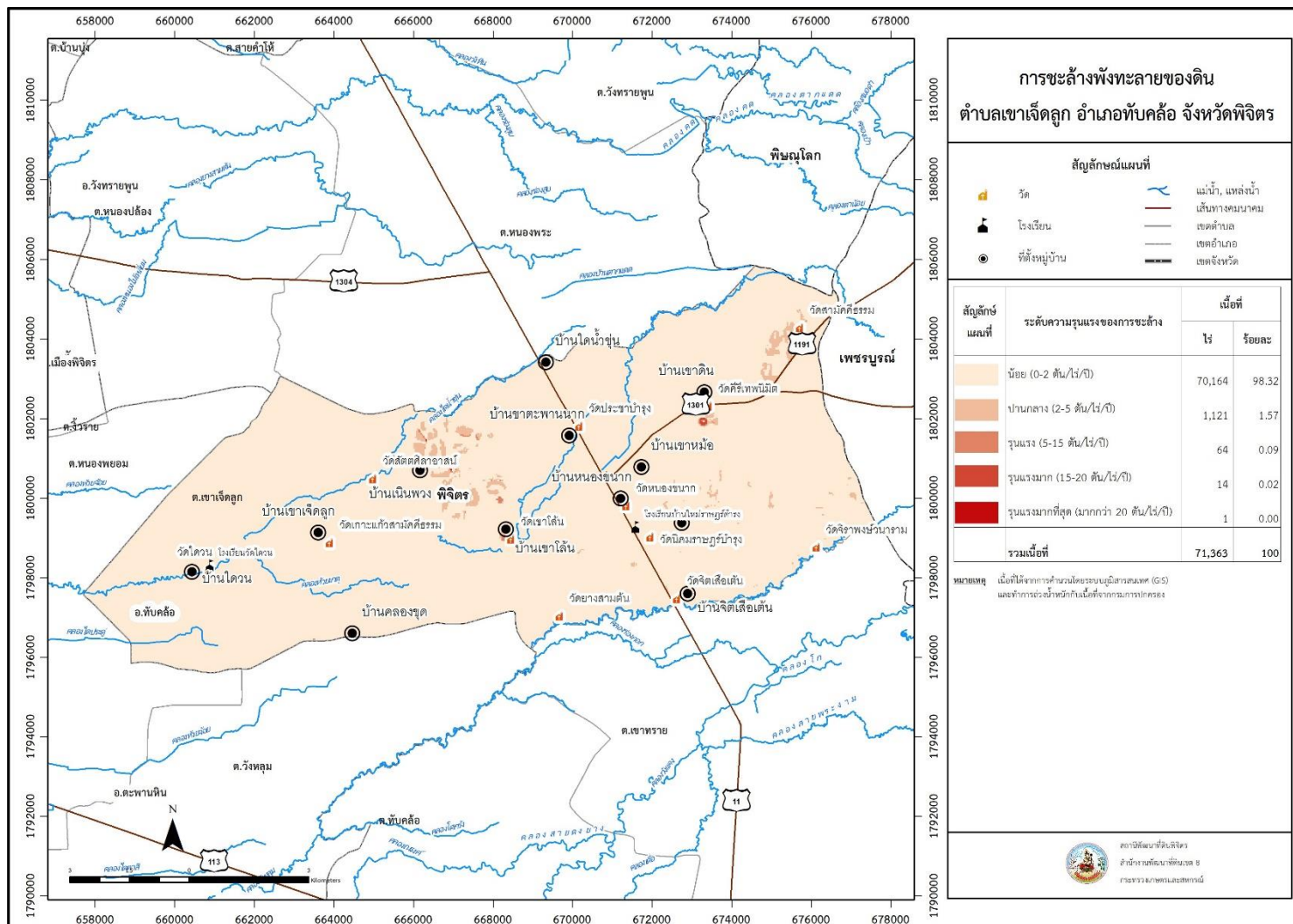
ลักษณะพื้นที่ทั่วไปของตำบลเขาเจ็ดยอดส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ ลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย และพื้นที่สูงชันเป็นพื้นที่ภูเขา ตอนกลางของตำบลเป็นพื้นที่เนินเขา ไม่พบปัญหาการชะล้างพังทลายของดิน (รูปที่ 7-1) ปัญหาของตำบลท้ายทุ่งในภาพรวมสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 3 ประการ คือ (1) ปัญหาดินตื้น (2) ปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์ (3) ปัญหาการขาดแคลนน้ำ

ปัญหาดินตื้น เกิดมาจากวัตุภคก้าเน็ดดิน เช่น หินดินดานเชิงเขา หรือเศษหินเชิงเขา ที่ส่วนใหญ่เป็นพวกหินตะกอนเนื้อหยาบ คือ หินทราย หินกรวดมน แตกกระจัดกระจายร่วงหล่นออกมาทับถมเกาะกะอยู่บริเวณเชิงเขา

ปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์ เกิดจากมีการใช้ที่ดินติดต่อกันเป็นเวลานานโครงสร้างของดินได้มีการเปลี่ยนแปลง ในพื้นที่ ที่มีการไถพรวนด้วยเครื่องจักรกลติดต่อกันเป็นระยะเวลาานาน และมีการเผาตอซังพืชบ่อยครั้ง ทำให้ดินแน่นตัว น้ำในดินและอากาศในดินที่เคยมีอยู่สูญหายไป ส่วนธาตุอาหารและอินทรีย์วัตถุ ก็มีปริมาณลดลงเช่นเดียวกัน เนื่องจากพืชนำไปใช้ และอินทรีย์วัตถุได้สลายตัวไป

ปัญหาการขาดแคลนน้ำ เกิดจากการทับถมของตะกอนดินในแหล่งน้ำจนตื้นเขินแล้ว ยังมีสาเหตุมาจากการที่ประชากรเพิ่มขึ้น กิจกรรมที่ต้องใช้น้ำเพิ่มขึ้น ทำการเกษตรเพิ่มขึ้น รวมทั้งเหตุการณ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เช่น ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ ฝนทิ้งช่วง จนเกิดความแห้งแล้ง การขาดแคลนน้ำจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จำเป็นต้องจัดหาแหล่งน้ำต้นทุน โดยวิธีการต่างๆ ให้เพียงพอแก่ความต้องการ

รูปที่ 7-1 การชะล้างพังทลายของดินในเขตการใช้ที่ดิน ตำบลเขาเจ็ดยักษ์ อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมของกรมพัฒนาที่ดินในเขตการใช้ที่ดินที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2567-2571

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)	
1.เขตเกษตรกรรมที่มี ศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เนื้อที่ 17,562 ไร่	การปรับปรุงบำรุงดิน	1,414,750	
	1. การเก็บตัวอย่างดินและวิเคราะห์ดินทางห้องปฏิบัติการ	15,000	
	2. การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	1,000	
	3. การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด (ปอเทือง)	743,750	
	4. การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	75,000	
	5. การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินพื้นที่ดินกรด	7,500	
	6. การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้ สารเคมีทางการเกษตร	32,500	
	7. การรณรงค์ไกลบตอซัง	200,000	
	8. การส่งเสริมการผลิตปุ๋ยหมัก	340,000	
	การบริหารจัดการน้ำ	871,000	
	1. การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	231,000	
	2. โครงการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่เสี่ยงภัยพิบัติ ทางการเกษตร	640,000	
	2. เขตเกษตรกรรม (ศักยภาพต่ำ) เนื้อที่ 41,042 ไร่	การปรับปรุงบำรุงดิน	2,897,500
		1. การเก็บตัวอย่างดินและวิเคราะห์ดินทางห้องปฏิบัติการ	37,500
2. การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์		2,500	
3. การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด (ปอเทือง)		1,487,500	
4. การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด		150,000	
5. การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินพื้นที่ดินกรด		7,500	
6. การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้ สารเคมีทางการเกษตร		32,500	
7. การรณรงค์ไกลบตอซัง		500,000	
8. การส่งเสริมการผลิตปุ๋ยหมัก		680,000	
การบริหารจัดการน้ำ		1,606,500	
1. การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน		346,500	
2. การบริหารจัดการผลิตสินค้าเกษตรในพื้นที่ไม่เหมาะสม ตาม Agri – Map		300,000	
3. โครงการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำในพื้นที่เสี่ยงภัย พิบัติทางการเกษตร		960,000	

ตารางที่ 7-1 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ (บาท)
รวมเขตเกษตรกรรม	1. การปรับปรุงบำรุงดิน 2. การบริหารจัดการน้ำ	4,312,250 2,477,500
	รวมแผนงาน/โครงการ	6,789,750

ตารางที่ 7-2 สรุปกิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่นในเขตการใช้ที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	กิจกรรมที่ขอรับการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น
<p>1. เขตเกษตรกรรม</p> <p>1.1 เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่2) เนื้อที่ 17,562 ไร่</p> <p>1.2 เขตเกษตรกรรม (ศักยภาพต่ำ) เนื้อที่ 41,042ไร่</p> <p>1.3 เขตประมง เนื้อที่ 52 ไร่</p> <p>1.4 เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 72 ไร่</p>	<p>(1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสม และต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัด/สำนักงานสหกรณ์จังหวัด)</p> <p>(2) การจัดอบรมถ่ายทอดความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) (ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรพิจิตร)</p> <p>(3) การจัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว วิธีการป้องกันโรคและกำจัดแมลงศัตรูพืช (ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวพิจิตร)</p> <p>(4) การจัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานเกษตรอำเภอทับคล้อ)</p> <p>(5) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (สำนักทรัพยากรน้ำบาดาล เขต 7)</p>
<p>2. เขตแหล่งน้ำ</p> <p>เนื้อที่ 1,139 ไร่</p>	<p>(1) การพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (องค์การบริหารส่วนตำบลเขาเจ็ดยักษ์)</p> <p>(2) การเพิ่มศักยภาพสระเก็บน้ำด้วยระบบส่งกระจายน้ำพลังงานแสงอาทิตย์เข้าพื้นที่แปลงเกษตร (สำนักพลังงานจังหวัดพิจิตร)</p>

ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณ ตำบลเขาเจ็ดยอด อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร 5 ปี (พ.ศ. 2567- 2571)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ (บาท)					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2567	2568	2569	2570	2571		2567	2568	2569	2570	2571		
1.เขตพื้นที่เกษตรกรรม 1.1 เขตเกษตรกรรม ที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) 1.2 เขตเกษตรกรรม (ศักยภาพต่ำ)	<u>การปรับปรุงบำรุงดิน</u> การเก็บตัวอย่างดินและวิเคราะห์ดินทาง ห้องปฏิบัติการ	ตัวอย่าง	70	70	70	70	70	350	10,500	10,500	10,500	10,500	10,500	52,500	พด.
	การส่งเสริมการผลิตและการใช้ สารอินทรีย์	ราย	70	70	70	70	70	350	700	700	700	700	700	3,500	พด.
	การผลิต-จัดหามาผลิตพันธุ์พืชปุ๋ยสด	ตัน	15	15	15	15	15	75	446,250	446,250	446,250	446,250	446,250	2,231,250	พด.
	การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืช ปุ๋ยสด	ไร่	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	15,000	45,000	45,000	45,000	45,000	45,000	225,000	พด.
	การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินพื้นที่ดิน กรด	ไร่	200	200	200	200	200	1,000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	15,000	พด.
	การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลด การใช้สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	4	4	4	4	4	20	13,000	13,000	13,000	13,000	13,000	65,000	พด.
	การรณรงค์เฝ้าติดตาม	แปลง	7	7	7	7	7	35	140,000	140,000	140,000	140,000	140,000	700,000	พด.
	การผลิตปุ๋ยหมัก	ตัน	60	60	60	60	60	300	204,000	204,000	204,000	204,000	204,000	1,020,000	พด.
	<u>การบริหารจัดการน้ำ</u> การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชล ประทาน	บ่อ	5	5	5	5	5	25	115,500	115,500	115,500	115,500	115,500	577,500	พด.
	การบริหารจัดการผลิตสินค้าเกษตรใน พื้นที่ (Agri - Map)	ไร่	30	30	30	30	30	150	60,000	60,000	60,000	60,000	60,000	300,000	พด.
โครงการจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำใน พื้นที่เสี่ยงภัยพิบัติ	ไร่	100	100	100	100	100	500	320,000	320,000	320,000	320,000	320,000	1,600,000	พด.	

หมายเหตุ งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับจัดสรรให้

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. 2566. **จำนวนประชากรและครัวเรือน ปี 2565**. แหล่งที่มา : กรมการปกครอง, กรุงเทพฯ.
- กรมการพัฒนาชุมชน. 2566. **รายได้ครัวเรือนเฉลี่ย ปี 2566** แหล่งที่มา : กรมการพัฒนาชุมชน, กรุงเทพฯ.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2566. **ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล ปี 2565**. แหล่งที่มา : <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 26 พฤษภาคม 2566.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566. **จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตร ปี 2565**. แหล่งที่มา : กรมส่งเสริมการเกษตร, กรุงเทพฯ.
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2566. **สถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี (พ.ศ. 2536-2565)**. กรมอุตุนิยมวิทยากระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.
- กลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดิน. 2566. **แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2566 (ไฟล์ข้อมูล)**. กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2566. **แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล)**. กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- บัณฑิต ต้นศิริ และ คำรณ ไทรพิภ. 2542. **คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน**. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน
- กรมการปกครอง **แผนที่ขอบเขตตำบล ปี 2564 (ไฟล์ข้อมูล)**. กระทรวงมหาดไทย

ภาคผนวก

การจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ณ ที่ทำการเครือข่ายป่าชุมชนจังหวัดพิจิตร หมู่ 6 บ้านเขาโล้น ตำบลเขาเจ็ดยักษ์ อำเภอทับคล้อ จังหวัดพิจิตร วันที่ 22 สิงหาคม พ.ศ. 2566

ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์

www.idd.go.th

โดย : สถาบันพัฒนาที่ดินปิจิตร